

MILAN ŽAKELJ (1921–1991)

Milan Žakelj-Žirovnik, rojen 14. 9. 1921 v Stari vasi pri Žireh, je izhajal iz osemčlanske bajtarsko-delavske družine. Oče Franc je bil priučeni tesar, mati Francka pa gospodinja in klekljarica. Imeli so nekaj svoje zemlje, nekaj pa v najemu, tako da so lahko redili kravo in kokoši.

Od šestih otrok je bilo pet sinov: Vinko, Franc, Pavel, Janez in Milan ter hčerka Francka. Vinko, rojen 4. 12. 1913 je bil usnjarski pomočnik. Nazadnje je bil zaposlen kot gradbeni delavec v Kranju. Franc, rojen 17. 12. 1914 je bil čevljarški pomočnik. Služil je vojaški rok kot vojak 2. planinskega polka jugoslovanske vojske v Gerovem v Gorskem Kotarju. Tam se je prehladil in na koncu službovanja decembra 1937. leta umrl v vojaški bolnici v Zagrebu. Pavel, rojen 25. 1. 1916 je bil krojaški pomočnik, nazadnje zaposlen v Kranju. Vinko in Pavel sta že pred vojno sodelovala v sindikalnem delavskem gibanju.

Janez, rojen 8. 5. 1920 je bil čevljarški pomočnik, zaposlen pri podjetniku Gantarju v Žireh. 9. junija 1941 je bil od Nemcev prisilno odveden na delo v Hermagor na Korosko. Od tam je v začetku decembra 1941 pobegnil in prišel domov. Najmlajši otrok v družini, Francka, rojena 4. 12. 1922 pa se je izučila za šiviljo.

Milan je moral že v rani mladosti oditi od doma in si služiti vsakdanji kos kruha. Kot 12-letni otrok je odšel služiti za malega hlapca-pastirja k nekemu kmetu v Medno pri Medvodah. Od tam je v 15. letu starosti odšel k avtomehaniškemu mojstru Antonu Gašperšiču v Dobrunje – Sostro pri Ljubljani, pri katerem se je izučil za avtomehaničarja. Od leta 1937 do 1940 je obiskoval tudi 3-letno obrtno nadaljevalno šolo. Julija 1941 je položil izpit za pomočnika. V začetku septembra 1941 se je od tam vrnil ilegalno preko italijansko-nemške meje čez Goli vrh domov v Žiri.

Vsa družina Žakelj je že od začetka sodelovala v narodnoosvobodilnem gibanju. Prvi je 10. decembra 1941 odšel k partizanom v Cankarjev bataljon brat Vinko. Sodeloval je v spopadu Cankarjevega bataljona z Nemci nad vasjo Rovt pod Starim vrhom, dne 12. 12. 1941. Dne 23. decembra 1941 sta odšla v Cankarjev bataljon tudi Janez in Milan. Vinko, Janez in Milan so sodelovali koncem decembra 1941 v bojih z Nemci v Loških hribih v Poljanski dolini in potem v tridnevni bitki v Dražgošah. V tej bitki je 11. januarja 1942 padel brat Vinko kot puškomitraljezec. 5. julija 1942 se je partizanom priključil še brat Pavle. Ob nemški ofenzivi na Blegoš je bil ob koncu proboja Poljanske čete iz sovražnikove obkolutve v noči od 3. na 4. avgusta težko ranjen brat Janez-Anžon in zajet od Nemcev. Ker je imel nemško uniformo, so mislili, da je njihov, zato so ga obvezali in nudili prvo pomoč. Ko so ugotovili zmoto, so ga 4. avgusta 1942 v vasi Jelovica pod Blegošom ustrelili. Pavle, ki je bil politdelegat prvega voda Poljanske čete pa je padel 16. avgusta 1942 v Zlatem vrhu nad Zadobjem pri Lučinah po proboju iz Blegoša. Oktobra 1943. leta, v času

osvoboditve Žirov, je odšla v ilegalo tudi sestra Francka. Bila je aktivistka OF na odgovornih položajih v okraju Žiri, Poljane in na Škofjeloškem okrožju.

Milan je bil do oktobra 1942 borec v Poljanski četi, nato pa poslan kot aktivist in organizator OF na politično delo na teren v tedanji rajon Poljane, ki je spadal v okrožje Škofja Loka. Od 8. aprila do decembra 1943 je bil sekretar rajona Poljane, oziroma sekretar RK KPS in RO OF Poljane. Po osvoboditvi Žirov in tamkajšnjega širšega območja je vzpostavil nov rajon Žiri, ki se je izločil iz rajona Poljane in je obsegal zgornjo Poljansko dolino. Kot sekretar rajona Poljane je bil Milan vseskozi tudi član OK KPS Škofja Loka. Decembra 1943 je bil poslan v Partijsko šolo – srednji partijski tečaj pri PK KPS za Primorsko in PK KPS za Gorenjsko. Po vrnitvi s tečaja je bil januarja 1944 poslan na politično delo v okrožje Jesenice. Iz zdravstvenih razlogov pa je bil aprila 1944 ponovno premeščen na delo v okrožje Škofja Loka, kjer je bil potem do

sredine maja 1944 v. d. sekretarja OK KPS. Ob reorganizaciji VOS je bil postavljen za načelnika okrožne izpostave za notranje zadeve in obveščevalne službe Škofja Loka, kasneje preimenovan v pooblaščenca Okrožne izpostave OZNE, kar je bil do osvoboditve.

Po osvoboditvi je služboval na Upravi državne varnosti vse do 31. 3. 1955, nakar je prevzel posle sekretarja občinskega komiteta KPS in predsednika občinskega odbora SZDL Škofja Loka do leta 1959, nato pa odšel v Kranj, na okrajni odbor ZB NOV. Leta 1962 je bil imenovan za direktorja Komunalnega zavoda za socialno zavarovanje v Kranju, kjer je delal vse do upokojitve leta 1966.

Žakelj Milan je bil nosilec Partizanske spomenice 1941 ter številnih odlikovanj: Red za sluge za narod III. stopnje, Red bratstva in edinstva II. stopnje, Red dela III. stopnje, Red za hrabrost, Plaketa občine Škofja Loka 1960. Bil je častni občan občine Žiri (1960). Umrli je 11. septembra 1991.

Sveto Kobal